

72, b, 15. 194, a, 14. 196, a, 21. UGÁVAL. zu UNÁDIS. 1, 101. Auch मेदिनि mit verkürztem Auslaut: °क्रोष Verz. d. Oxf. H. 192, a, 17. °कर MED. Anh. 6.

मेदिनि s. u. मेदिन् 2, d.

मेदिनीज (मे° + 1. ङ) m. der Sohn der Erde, der Planet Mars VARĀH. BRH. S. 6, 13.

मेदिनीद्रव (मे° + द्रव) m. Staub TRIK. 2, 8, 37.

मेदिनीपति (मे° + प°) m. Herr der Erde, — des Landes, Fürst, König RĀĀA-TAR. 4, 95. Verz. d. Oxf. H. 347, b, 15.

मेदिनीश (मेदिनी + ईश) 1) m. dass. ĀRĀṄG. PADDH. 46, a, 2. (66, a, 11. fg.). — 2) n. (sc. तन्न) N. eines Tantra Verz. d. Oxf. H. 109, a, 13.

मेडुरै (von 1. मिद्) 1) adj. P. 3, 2, 161. VOP. 26, 151. a) fett: वराह CAT. Br. 5, 4, 2, 18. मांस सूCR. 1, 49, 4. — b) dicht, dick: मुदिर Wolke GĪT. 2, 3. mit einer Ergänzung im instr. oder im comp. vorangehend dick —, voll —, erfüllt von: मेधैर्मेडुरमन्वरम् GĪT. 1, 1. मेधमेडुरान्धकार UTARARĀMAK. 103, 9. पर्यतप्रतिरोधिमेडुरचय MĀLAT. 77, 9. मकरन्दसुन्दरगलमन्दाकिनीमेडुरं श्रीगोविन्दारविन्दम् ganz bedeckt GĪT. 7, 42. प्रकृष्टप्रमादमेडुराङ्ग Z. d. d. m. G. 14, 372, 11. = सान्द्रस्निग्ध AK. 3, 1, 30. H. 476. — 2) f. या eine best. Arzneipflanze RĀĀN. im ĀKDR.

मेडुरित (von मेडुर) adj. dicht —, dick geworden: सततमभिष्यन्दमानमेधमेडुरितनीलिमा UTARARĀMAK. 12, 4. fg. मेधस्पेव मेडुरितो निविडः स्निग्धो वा नीलिमा यस्य सः Schol. in der neuen Ausg.; es ist vielmehr zu erklären: मेधैर्मेडुरितो u. s. w.

मेदोगण्ड (मेदस् + ग°) m. eine Species des Kropfes ĀRĀṄG. SAṀH. 1, 7, 79.

मेदाग्रन्थि (मेदस् + ग्र°) m. Fettknoten सूCR. 2, 21, 17.

मेदाज (मेदस् + 1. ङ) n. Knochen H. 626. ĀBDAK. bei WILS. RĀĀN. im ĀKDR.

मेदाइवा (मेदस् + उइव) f. = मेदा RĀĀN. im ĀKDR.

मेदावती (von मेदावत् und dieses von मेदस्) f. dass. ebend.

मेद्य (von मेदस्, adj. 1) fett: मांसं भृशमेद्यं त्यजेत् VĀGBH. 1, 6, 69. — 2) dick, consistent (Gegens. द्रव flüssig) सूCR. 1, 271, 16.

मेध् s. मिध्.

मेध (vgl. 1. मिद्, मेदस्) m. 1) Fleischsaft, Fettbrühe; kräftiger Saft oder Brühe überh., kräftiger Trank: मेधं श्रुत्वाकं पचन्तु RV. 1, 162, 10. स्वात्यामेतं मेधं श्रोतयेयुः CAT. Br. 4, 3, 2, 6. मेधं अययति 7. 5, 3, 1, 33. यदपया चरति, देवतामेतेन मेधेन प्रीणाति 3, 8, 2, 29. मेधन्नावणम् KĀT. ĀR. 25, 10, 6. अग्निं मेधेषु प्रथममुपं ब्रुवते RV. 1, 77, 3. मेधस्य सोम्यस्य 8, 19, 2. मेधं जुपत् वङ्गयः 1, 3, 9. इन्द्रमिद्विमकीनां मेधं वृषीत् मर्त्यः 8. 6, 44. — 2) Saft und Kraft, bes. des Opfertiers: das was in ihm wesentlich und werthvoll ist: पुरुषं वै देवाः पशुमालभन्त तस्मादालब्धान्मेध उदक्रामत्तो ऽश्वं प्राविशत्समादश्या मेध्या ऽभवदथैनमुत्क्रात्तमेधमत्याजसत् AIR. Br. 2, 8. सर्वेषां वा एष पशूनां मेधेन यजते यः पुरोक्ताशेन यजते 9. CAT. Br. 1, 2, 2, 6. तमुभयं मेधमात्मन्धते 2, 3, 2, 4. 3, 8, 2, 17. पशावेव स मध्यतो मेधा धीयते 9, 4, 2, 15. पुराडाशस्य 11, 1, 2, 2. सप्त मेधान्यशवा पर्यगृह्णन् AV. 12, 3, 16. शृणु मेधां नोपानमत् TS. 5, 2, 6, 4. — 3) Opfertier, Thieropfer: = यज्ञ NAIGH. 3, 17. MED. dh. 13. ĀTĀDBH. im ĀKDR. = क्रतु H. a. n. 2, 216. उपनयत् मेधपतिभ्यां मेधम् AIR. Br. 2, 6. मेदा वै मेधस्तेनं मेधमुपनयति CAT. Br. 3, 8, 4, 5. पुरस्तात्प्रत्यस्रः पशवो मेधमुपीतष्ठते TS.

5, 2, 6, 7. यज्ञियो भूवा मेधमुपीति 6, 1, 4, 2. अग्निमेवागये मेधायालभन्त 3, 5. 1. सर्वान्मेधानालभन्ते ये के च प्राणिनः ĀRĀṄG. ĀR. 16, 13, 13. अश्वं मेधाप्यप्रोक्षितम् VS. 22, 19. 13, 47. पित्रिय Ind. St. 3, 392. fg. त्रीन्मेधानाहृरिप्यति MBh. 1, 4798. 3, 3193. 4648. गवामेधस्य यज्ञस्य फलं प्राप्नोति 3, 8040. 13, 5231. मेधाहृत् zur Erkl. von मेधय ĀRĀṄG. zu BRH. ĀR. UP. S. 18. 37. Vgl. अश्वं, गृहं, गो, तुरगं, तुरंगं, नरं, 1. नृ, पितृ, पुरुषं. प्रियं, प्रेतं, मन्त्रं, वाजि, ह्यं. — 4) N. pr. des angeblichen Verfassers von VS. 33, 92. vielleicht N. pr. VĀLAKH. 2, 10 (vgl. 1, 10). N. pr. eines Sohnes des Prijavrata VP. 162 (an der ersten Stelle in der neuen Ausg. मेधस्. — मेधं nom. ag. gaṇa पचाद् zu P. 3, 1, 134.

मेधत्र (मेध + 1. ङ) adj. aus dem Opfer hervorgegangen, Beiw. Vishnu's MBh. 13 7029.

मेधपति RV. und मै° TB. (मेध + प°) m. Herr des Thieropfers: Rudra RV. 1, 43, 4. उपनयत् मेध्या डुरः। अशासता मेधपतिभ्यां मेधम् TB. 3, 3, 6, 1. प्रपूर्वं मेधा यज्ञमानो मेधपतिः AIR. Br. 2, 6. अथो कृत्वाङ्कुर्यस्यै वाव कस्यै च देवतयि पशुरालभ्यते सैव मेधपतिरिति ebend. ĀRĀṄG. Br. 10, 4. KĀT. 16, 21.

मेधयु (von मेध, adj. saftvoll, kraftvoll (= संग्रामेच्छु [vgl. मध] oder यज्ञक्रमाणच्छु SĀM.): परिगृह्यतं मेधयुं न प्रारम्भं RV. 4, 38, 3.

1. मेधस् 1) n. so v. a. मेध Opfer: तन्मेधा देवा दधिरे CAT. Br. 2, 3, 2, 4. अथमेव मेधसा समर्धयति 13, 3, 6, 1. 2. ĀRĀṄG. ĀR. 7, 3, 23. — 2) m. (vgl. मेध 4.) N. pr. eines Sohnes des Manu Svājāmbhuva HARIV. 415. MATSJA-P. 9 im ĀKDR. des Prijavrata VP. II, 100 (मेध WILSON).

2. मेधस् = मेधा Einsicht, Verstand am Ende eines adj. comp. P. 5, 4, 122. VOP. 26, 7. अकुण्ठं BUĀG. P. 1, 19, 31. 9, 11, 7. कृतं 3, 21, 14. आत्मं eine Einsicht in den Ātman besitzend (= व्रत्तविद् Schol. 4. 22. 41. सर्वभूतात्मं eine Einsicht in das Wesen aller Geschöpfe verschaffend 31. 2. — Vgl. अ°, अल्प° [auch BHAG. 7. 23], दुर्मेधम् [auch BHAG. 18, 35], पुरु°, मन्द°, स°, सत्य°, सु°, हृरि°.

मेधम n. N. pr. eines Mannes Verz. d. Oxf. H. 25, b, 5.

मेधसाति मेध + सा°) f. etwa Andachtsäusserung, Gottesdienst: nach den Comm. das Empfangen oder Geben des Opfers (यज्ञ). RV. 1, 129, 1. स धोभिर्स्तु सानिता मेधसाता सो अर्चता 4. 37, 6. 7, 66, 8. मेधसाता सन्धिर्वचः 94, 6. कार्त्वी वावप्रुर्धिया विप्रासो मेधसातये 8. 3, 18. गमदा वाजसातये गमदा मेधसातये 8, 40, 2. 38, 1. यं तं विप्र मेधसाताव्यै किन्वापि धनाय 60, 5. सृक्चसा मेधसाति 92, 3. 10, 64, 6. 147, 3. Auffallend ist das Fehlen des Wortes im NAIGH.; wir fassen मेधं = मेधा.

मेधा f. gaṇa निदादि zu P. 3, 3, 104. VOP. 4, 1. 1) Lebensfrische, Kraft, vigor; Vermögen, Tüchtigkeit: सदसस्पतिं सनिं मेधामयासियम् opes et vires RV. 1, 18, 6. दात सनिं मेधामरिष्टे डुरं सक्तः 2, 34, 7. ददृचा सनिं वृते ददन्मेधामतापते 5, 27, 4. 9, 32, 6. आ प्यापयास्मान्सखीन्सन्ध्या मेधया VS. 3, 7. 12, 7. सना मेधा सना स्वः RV. 9, 9, 9. — 2) Geisteskraft, namentlich a) (die festhaltende Kraft desselben; श्रुतग्रन्थतदर्थयोर्धाराणाशक्तिः Comm., धोर्धारणावती AK. 1, 1, 11. H. 309) Verstand, Gedächtniss; b) pl. die Erzeugnisse des Verstandes: Erkenntnisse, Gedanken, sententiae; später c) Einsicht, Weisheit überh.; = शिमुषी u. s. w. H. an. 2, 216. MED. sh. 13. HALĀ. 2, 179. मेधा कालत्रयात्मिका Randgl. zu H. 309. ये हरी मेधयोक्त्वा मदत्त इन्द्राय चक्रुः RV. 4, 33, 10. आ यदुवस्या-